

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2024 r.

w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.),

sprawy **J. N.**,

sprawcy czynu zabronionego z art. 224a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw.

z art. 31 § 1 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 19 października 2023 r., sygn. II Kz 201/23,

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu

z dnia 25 sierpnia 2023 r., sygn. II K 323/23,

w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego

w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. zwolnić podejrzanego J. N. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;

3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. B. K. - Kancelaria Adwokacka w T. - kwotę 885,60 zł (osiemset osiemdziesiąt pięć złotych i sześćdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz podejrzanego J. N.

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu, postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2023 r., sygn. II K 323/23, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k., art. 93b § 1 k.k., art. 93c pkt 1 k.k., art. 618f § 1-3 k.p.k. i art. 632 pkt 2 k.p.k. umorzył postępowanie karne przeciwko J.N. podejrzanemu o to, że w okresie od 5 kwietnia 2022 r. do 6 maja 2022 r. w T., woj. [...], działając w krótkich odstępach czasu w celu realizacji z góry powziętego zamiaru, wiedząc, iż zagrożenie nie istnieje, poprzez wysłanie e-maili zawiadomił Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Miasta w T. i inne ustalone osoby i instytucje o zdarzeniu, które zagraża życiu i zdrowiu wielu osób oraz mieniu w znacznych rozmiarach poprzez zamiar wysadzenia i spalenia budynku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w T. oraz zamordowania 966 osób, co miało wywołać przekonanie o istnieniu takiego zagrożenia czym wywołał czynność organu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, które miały uchylić wskazane zagrożenie przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się mając zniesioną zdolność do rozumienia znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, tj. o czyn z art. 224a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. (*pkt I*) oraz zastosował wobec J.N. środek zabezpieczający w postaci pobytu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (*pkt II*), a także rozstrzygnął o kosztach procesu (*pkt III, IV i V*).

Na skutek rozpoznania zażalenia obrońcy podejrzanego na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu postanowieniem z dnia 19 października 2023 r., sygn. II Kz 201/23, na podstawie art. 105 § 1 i 2 k.p.k. sprostował omyłkę pisarską w ww. postanowieniu w ten sposób, że w pkt. I i II sentencji postanowienia w miejsce słów: „J.N.” i „J.N.” wpisał słowa: „J.N.” i „J.N.” (*pkt I ppkt 1 i 2*) oraz utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie (*pkt II*), a także rozstrzygnął o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze (*pkt III i IV*).

Od powyższego postanowienia kasację na korzyść podejrzanego J.N. wniosła jego obrońca. Zaskarżyła je w całości i zarzuciła mu rażące naruszenie prawa procesowego i materialnego, mające istotny wpływ na jego treść, poprzez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na niedostatecznym rozważeniu wszystkich zarzutów zawartych w zażaleniu obrońcy podejrzanego i pominięciu w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia istotnych okoliczności, które winny być rozważone na korzyść podejrzanego, a w szczególności odnoszących się do:

1. obrazy przepisów postępowania, brak wszechstronnego rozważenia całokształtu materiału dowodowego, pominięcie istotnych okoliczności w sprawie, a w szczególności, że podejrzany jest osobą niekaraną, przestrzega porządku prawnego, a ponadto deklaruje on podjęcie terapii, zaś biegłe sądowne z zakresu psychiatrii i psychologii zeznały, iż podjęcie terapii przez podejrzanego poprawi jego stan zdrowia, co doprowadziło do błędów w ustaleniach faktycznych, że zarzucany podejrzanemu czyn cechuje znaczny stopień społecznej szkodliwości oraz istnieje wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanego czynów wypełniających znamiona przestępstw o znacznej społecznej szkodliwości, co skutkowało naruszeniem przepisów prawa materialnego, tj. art. 93b § 1 k.k. i art. 93g § 1 k.k. i zastosowaniem wobec J.N. środka zabezpieczającego w postaci zamkniętego zakładu psychiatrycznego;
2. obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 93b § 1 k.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie i orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym w sytuacji, gdy zastosowanie wymienionego środka zabezpieczającego stanowi ostateczne rozwiązanie, natomiast zgodnie z zasadą proporcjonalności powinien w stosunku do podejrzanego J.N. zostać zastosowany środek najmniej uciążliwy;
3. obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 93b § 1 k.k. i art. 93g § 1 k.k. poprzez niewłaściwe ustalenie, że rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zastosowania wobec podejrzanego J. N. środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zamkniętym zakładzie

psychiatrycznym z art. 93a § 1 pkt 4 k.k. jest prawidłowe, podczas gdy zarzucany czyn nie był czynem o znacznej społecznej szkodliwości, a także ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika wysokie prawdopodobieństwo, że podejrzany ponownie popełni czyn zabroniony o znacznej społecznej szkodliwości.

W konkluzji obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 19 października 2023 r. oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 25 sierpnia 2023 r. i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania oraz wstrzymanie wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 25 sierpnia 2023 r. utrzymanego w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 19 października 2023 r. do czasu rozpoznania kasacji, a także przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej podejrzanemu z urzędu za postępowanie kasacyjne.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w Tarnobrzegu wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy podejrzanego J.N. okazała się bezzasadna — i to w stopniu oczywistym.

Przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia o wysoce sformalizowanych podstawach, umożliwiającym kwestionowanie prawomocnego już postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego. Kasacja może być oparta na szczególnych podstawach, ujętych przed ustawodawcą inaczej niż podstawy zwyczajnego środka odwoławczego (art. 438 § 1 k.p.k.). Podstawą wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia mogą być uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. lub naruszenia prawa zbliżone ciężarem gatunkowym do tych wymienionych w przepisie art. 439 § 1 k.p.k., które — *primo* — cechowały się rażącym charakterem i — *secundo* — mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.). Dla skuteczności zarzutu kasacyjnego, podnoszącego wystąpienie innego naruszenia prawa niż

określone w art. 439 § 1 k.p.k., wymagane jest także wykazanie przez autora kasacji co najmniej potencjalnych konsekwencji owego naruszenia, które muszą mieć formę kwalifikowaną, a zatem muszą to być konsekwencje o charakterze istotnym. Oznacza to, że ich zaistnienie powinno wiązać się ze stwierdzeniem, że gdyby do danego uchybienia nie doszło, to mogłoby wówczas zapaść orzeczenie innej treści. Jedyne podniesiony w kasacji obrońcy podejrzanego zarzut tego wymagania nie spełnił, co implikowało wskazaną na wstępie ocenę o bezzasadności nadzwyczajnego środka odwoławczego.

Wbrew twierdzeniom autorki kasacji, w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia standardów rzetelnej kontroli instancyjnej, określonej w art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Analiza uzasadnienia zaskarżonego kasacją postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu przekonuje, że przeprowadzone przez ten sąd zbadanie zarzutów obrazy prawa procesowego i materialnego postawionych w zażaleniu obrońcy J.N. (obrazy art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k., art. 93b § 1 k.k. oraz art. 93b § 1 k.k. i art. 93g § 1 k.k.), powtórzonych następnie w kasacji w punktach od a do c, charakteryzowało się wnikliwością i żadnego z kwestionowanych w środku odwoławczym zagadnień sąd *ad quem* nie pominął. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu – wbrew twierdzeniom skarżącej – odniósł się zarówno do kwestionowanego zagadnienia zastosowania najdotkliwszego ze środków zabezpieczających określonego w art. 93a § 1 pkt 4 k.k. (pobyt w zakładzie psychiatrycznym), jak i dostrzegł okoliczności mające wskazywać na możliwość zastosowania wobec podejrzanego środka zabezpieczającego najmniej uciążliwego w postaci terapii. W sposób szczegółowy sąd ten uargumentował kwestię zasadności zastosowania środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym powołując się na kategoryczną, zgodną, spójną i pełną opinię biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa – pisemną z dnia 13 maja 2023 r. (k. 314-319) oraz ustną uzupełniającą z dnia 25 sierpnia 2023 r. (k. 352-353), z wniosków których to opinii wynika przede wszystkim okoliczność wysokiego prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przez J.N. w przyszłości czynów zabronionych, całkowicie bezkrytyczna postawa ww. co do zarzucanego/przypisanego czynu tłumaczonego w sposób wyraźnie chorobowy oraz ocena znacznej społecznej szkodliwości tego czynu. Sąd ten odniósł się

również do kwestii deklaracji J.N. o gotowości podjęcia terapii w warunkach ambulatoryjnych wskazując cyt.: „(...) że aktualny stan zdrowia psychicznego podejrzanego nie daje gwarancji, iż podjęcie on leczenie w warunkach ambulatoryjnych, skoro podejrzany nadal uważa, że nie jest chory - co też zgodnie podkreślili biegli” (zob. s. 5 uzasadnienia zaskarżonego postanowienia). Wprawdzie dwóm innym okolicznościom w postaci niekaralności J.N. i przestrzega porządku prawnego nie poświęcił tyle uwagi, jednak same te okoliczności w kontekście całokształtu zebranego materiału dowodowego, w szczególności w kontekście ww. opinii biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa, nie mają żadnego wpływu na rozstrzygnięcie, a samo naruszenie nie nosi ani cech „rażącego charakteru” ani nie ma istotnego wpływu na treść orzeczenia. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu nie pominął zatem ani nie zmarginalizował żadnego z zarzutów postawionych w zażaleniu obrońcy, wykazując powody, dla których nie można było przychylić się do argumentacji podniesionej w zwyczajnym środku odwoławczym i przytoczonych w nim zarzutów. Poprawność w wywiązaniu się przez sąd odwoławczy z nałożonej na niego funkcji kontrolnej zaskarżonego orzeczenia sądu *meriti* nie może być natomiast oceniana przez pryzmat oczekiwań obrońcy podejrzanego, przedstawionych w wywiedzionym zażaleniu. Powyższy wniosek skutkował uznaniem, że choć formalnie w nadzwyczajnym środku zaskarżenia, pod postacią zarzutu naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. wskazane zostało uchybienie w postępowaniu odwoławczym, mające polegać na uchybieniu przez sąd *ad quem* prawidłowej kontroli odwoławczej przez niedostateczne rozważenie wszystkich zarzutów zawartych w zażaleniu obrońcy podejrzanego i pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia istotnych okoliczności, wskazujących na błędne dokonanie ustaleń faktycznych, w istocie zamysłem autorki kasacji było prowadzenie dalszej polemiki z dokonaną przez sąd *a quo* oceną dowodów, a w konsekwencji również z poczynionymi ustaleniami faktycznymi. Skutkowało to niespełnieniem przez autorkę kasacji ustawowych wymagań, o których mowa w art. 519 i 523 § 1 k.p.k. i przesądzało o uznaniu jej za oczywiście bezzasadną.

Bez wątpienia autorka nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie wykazała, że postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 19 października 2023 r.

obarczone jest jakimkolwiek naruszeniem prawa, a tym bardziej naruszeniem rażącym (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.). Poza czysto formalnym wskazaniem na wadliwość przeprowadzonej przez sąd odwoławczy kontroli instancyjnej, obrońca podejrzanego dążyła w istocie do niezgodnego z prawem (na tym etapie postępowania) jej ponowienia. W konsekwencji, zaprezentowana powyżej ocena zarzutu kasacyjnego oraz niestwierdzenie podstaw określonych w art. 536 k.p.k. skutkowało oddaleniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. na posiedzeniu bez udziału stron. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k., biorąc pod uwagę trudną sytuację osobistą i materialną podejrzanego, zaś w oparciu o § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 763) zasądzono na rzecz obrońcy z urzędu adwokata B.K. wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz podejrzanego J.N..

WB.

[ms]